

- im. Ossolińskich we Wrocławiu. Sygn. 15415/I.
9. Skrzyński K. Wspomnienia z lat 1891-1917. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Sygn. 15585.
  10. Szymanowska Z. Opowieść o naszym domu. Lwów-Warszawa. Wydawnictwo MG. 300 s.
  11. Zelazowski S. Lata doli i niedoli. 1893-1955. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Sygn. 15386/II.
  12. Бовуа Д. Битва за землю в Україні 1863–1914 рр.: Поляки в соціо-етнічних конфліктах. Київ: Критика, 1998. 338 с.
  13. Бовуа Д. Трикутник Правобережжя: царат, шляхта і народ. 1793–1914 рр. / Переклад з франц. Зої Борисюк / Олександр Остапов. художнє оформлення. Київ: ТОВ «Видавництво «Кліо», 2020. 872 с.
  14. Iwaszkiewiczowa M. Wspomnienia. Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu. Sygn. 13173.
  15. Кривошея І. Рецепція культурного життя Умані в мемуарній літературі: доба польських аристократів Потоцьких (1726–1832 р.). Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 6 : Історичні науки. 2012. Вип. 9. С. 199–208.
  16. Літературознавчий словник-довідник . 2-ге вид., випр., допов. Київ: Академія, 2007. 751 с.
  17. Ніколаєнко О. Польські жінки Наддніпрянської України в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.: громадське і приватне життя: монографія. Харків: Вид-во НТМТ, 2015. 360 с.
  18. Перерва В.С. Графи Браницькі: підприємці та меценати. Білоцерків. ін-т економіки та упр. Біла Церква, 2010. 270 с.
  19. Чернецький Є. Правобережна шляхта за російського панування (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.). Джерела, структура стану, роди. Біла Церква: Вид. О. В. Пшонківський, 2007. 176 с.

Василь Горбаль

ПОЛЯКИ ТА УКРАЇНЦІ НА СТАНІСЛАВЩИНІ В РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Актуальність теми польсько-українських відносин на сучасному етапі полягає у висвітленні історії боротьби українського народу за право державотворення, територіальну цілісність, національні інтереси та цінності. Дослідження даної теми розкриває для української нації досвід боротьби за власну країну і допомагає краще усвідомити важливість нашого суверенітету та національної гідності.

Серед українських істориків проблему досліджували, зокрема В. В'ятрович, І. Іллюшин, М. Кучерепа, Р. Офіцинський, І. Патриляк та ін.

Польська історіографія представлена, зокрема так званими ревізіоністами: В. Меджецький, Г. Грицюк, Т. Стриєк, З. Ковалевський, А.-Л. Сова та інші, а також традиціоналістами: А. Перетяткович, Ч. Піотрковський, Ю. Туровський, Є. Венгерський, В. Філяр, В. Романовський та ін [2, с. 124].

Мета дослідження: з'ясувати характер, причини та особливості польсько-українських відносин у Станіславщині 1939–1944 рр.

Аналіз джерел та історіографії свідчить, що польсько-українські відносини 1939–1944 рр. на Станіславщині мали характер підпільного партизанського протистояння між поляками та українцями. Причини цього крилися у нечисленності поляків; відсутності у них військової еліти, яка могла б організувати та очолити підпілля; а також несприйняття з боку українського населення. За даними В. Кубійовича, станом на 1 січня 1939 р. на Станіславщині проживало 75 % українців, 15 % поляків та 9 % євреїв [3, с. 263].

З нападом Німеччини на Польщу 1 вересня 1939 р. у Галичині починає формуватися польське підпілля. Зокрема, у Станіславі в 1939 р. було створено осередок «Таємної організації військової». На початку 1942 р. вона налічувала 200 осіб. У той час у львівському осередку було вже 900 осіб [1, с. 171].

Завдання польського підпілля на початковому етапі свого існування були такі: «Тутешніх українців-русинів, – йдеться в наказі головного комітету визволення так званих східних кресів, – підбурювати проти радянської влади, страшити їх голодом... намовляти масово втікати до Німеччини... підбурювати до антирадянського повстання... а потім повідомляти про все це радянській владі» [Там само, с. 172].

Зрозумівши неефективність своєї пропагандистської політики, польські підпільники вже у 1942 р. перейшли до активних дій проти українців: нападали на магазини та залізниці, вчиняли акції саботажу, здійснювали терористичні акції [6, с. 134].

З кінця серпня 1943 р., коли фронт посунувся подалі зі Східної Галичини, польське підпілля за допомогою німців та радянської влади здійснює «відплатні акції» проти українських селян. Як свідчать документи УПА: «30.07.1943 р. жандармерія із Станіслава арештувала українця Ковальчука Миколу та його брата Василя із с. Бринь за доносом поляка Згубицького Вінцента із с. Бринь»; «07.08.1943 р. в с. Бринь поляки написали до Гестапо анонімного листа про приналежність до ОУН чотирьох українців...» [6, с. 288].

За браком власних сил у цій місцевості, поляки 1944 р. починають допомагати радянській владі у боротьбі з ОУН. Так, станом на серпень 1944 р. у винищувальному батальйоні Богородчан служило 70 поляків; станом на листопад 1944 р. у Ланчині з місцевими працівниками НКВС співпрацювало 30 поляків [4, с. 492].

Українці, які на відміну від поляків, не мали своєї національної держави, намагалися в Другій світовій війні здобути самостійну Україну. Така позиція Проводу ОУН призвела до створення збройних формувань. Так, у Станіславі 7 липня 1941 р. був опублікований документ про реєстрацію всіх чоловіків, віком до 60 років, української національності, придатних до військової служби. Згодом на території Галичини почало діяти формування УПА-Захід, яке поділялось на 6 військових округів. Станіславщина належала до округу «Чорний ліс» [5, с. 50].

Провід ОУН висунув програму: «Україна для українців!». Іноді це гасло навіювало почуття шовінізму, однак його прояви, були на рівні рядового складу. Офіційно, командування ОУН, у листівках ставило вимоги до поляків: добровільно виїхати за Буг чи Сян. У іншому випадку чинився психологічний чи моральний тиск, що змушувало поляків покинути Галичину. Фізичних розправ могли зазнавати лише чоловіки, які чинили активний збройний опір [5, с. 50].

З наближенням фронту в 1944 р. польсько-українське протистояння переросло у відкриті збройні напади на населені пункти. Так, у квітня 1944 р. поляки напали на с. Копанки Калуського повіту, де була криївка УПА. Внаслідок цього було спалено 350 хат, та замордовано 16 осіб української національності; 2 квітня 1944 р. Станіславська боївка УПА чисельністю 50 осіб напала на польську колонію Земянок, де було вбито 40 поляків і 52-а господарства спалили. На жаль, це були непоодинокі акції, які на території Станіславщини велися з обох сторін [6, с. 490].

На звільнених від поляків територіях, Провід ОУН, зокрема 9 лютого 1944 р. наказав спалити та знищити польські костели та будинки, щоб після відступу фронту на захід, поляки не мали куди повернутися [1, с. 286].

Внаслідок конфліктів були людські втрати з обох сторін. Зокрема, за даними І. Патриляка в Східній Галичині поляки втратили – від 3 до 8 тис. осіб; українці – від 3 до 4 тис. осіб [5, с. 366]. Польські дослідники на підставі даних з 430 населених пунктів наполягають на 22 тис. загиблих поляків [4, с. 47].

Таким чином, польсько-український конфлікт 1939–1944 рр. на Станіславщині не переріс у велике збройне протистояння як це було на Волині. Збройні сутички, що відбувалися в 1944 р., мали в основному відплатний характер. Кількість жертв конфлікту на жаль важко встановити через суб'єктивний характер та недостатню вивченість джерел.

Список використаних джерел

1. Люшин І. Українська повстанська армія і Армія Крайова. Протистояння у Західній Україні (1939–1945 рр.). К., 2009. 400 с.
2. Комар В., Мосорко М. Сучасна польська історіографія українсько-польських відносин 1939–1944 рр. // Вісник Прикарпатського універ-

- ситету. Історія. Вип. 19. Івано-Франківськ, 2011. С. 122–128.
3. Ніколаєць Ю. Поляки в Україні у роки Другої світової війни: сучасний науковий дискурс // Наукові записки ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України. К., 2019. С. 246–293.
  4. Офіцинський Р., Хаврак Л. Військово-політичний аспект українсько-польських стосунків в Галичині 1941–1944 рр. // Науковий вісник УжНУ. № 7. Ужгород, 2002. С. 68–74.
  5. Патриляк І. Перемога або смерть: український визвольний рух у 1939–1960 рр. Львів, 2015. 512 с.
  6. Польсько-українські стосунки у 1942–1947 роках у документах ОУН та УПА : у 2 т. / за ред. В. В'ятровича. Т. 1. Війна під час війни. 1942–1945. Львів, 2011. 782 с.

Дарія Гребеніченко

ІНТЕРАКТИВНІ ОНЛАЙН ДОШКИ ЯК ЗАСІБ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ФІЗИКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Фізична задача – це певна проблема, яка розв'язується за допомогою логічних умовиводів, математичних дій та експерименту на основі законів фізики.

Розв'язування задач є дуже важливою частиною навчального процесу, адже воно дозволяє формувати фізичні поняття, розвивати фізичне мислення учнів та застосовувати знання на практиці. Саме процесі розв'язування задач формуються працелюбність, допитливість, самостійність у судженнях, виховується інтерес до навчання, розвивається вміння аналізувати явища, узагальнювати відомості про них тощо. Розв'язування задач є способом перевірки і систематизації знань, дає можливість раціонально проводити повторення, розширювати і поглиблювати знання, сприяє формуванню світогляду, знайомить з досягненнями науки, техніки та ін. [3].

Усе це дозволяє говорити про розв'язування задач як метод навчання. Вважають, що без розв'язування задач курс фізики не може бути засвоєний.

З початку пандемії освітянам довелося швидко опановувати нові онлайн-сервіси та додатки. На щастя, стрімкий розвиток технологій дозволяє використовувати віртуальні помічники: онлайн-дошки, сервіси для створення тестів та інтерактивних завдань тощо. При вивченні фізики особливе значення займають онлайн-дошки, адже саме за допомогою них можна візуально продемонструвати логіку розв'язування тієї чи іншої задачі з різних розділів фізики. Саме це значно підвищує вміння розв'язувати задачі [2].

Загальний інтерфейс будь-якої інтерактивної онлайн дошки виглядає